

(Прес, 03.01.2010)

Србија је природни лидер региона и многи нам на томе завиде. Бугарска се није пријатељски понела пред Међународним судом правде, као ни Хрватска. Верујем да је време ратова на овим просторима прошло. Русија нам је највећа компаративна предност. Она нам је била, јесте и остаће најбољи пријатељ. Питао сам Хилари зашто 1999. године нису покушали Милошевићу да узму Космет?

Прошла година била је једна од најуспешнијих у историји српске дипломатије. Нашу земљу посетили су амерички потпредседник и руски председник, организовали смо неколико великих регионалних скупова, председник Србије био је у великој посети Кини, Турска се вратила на Балкан као пријатељ Србије, отворили смо историјски процес пред Међународним судом правде и зауставили талас признавања самопрокламованог Косова.

На крају, на Светог Николу укинута су нам визе, а председник је поднео кандидатуру за чланство у ЕУ. Кажу да ни по чему другом не би требало да памтимо прошлу годину. И зато у великом новогодишњем спољнополитичком интервјуу питамо министра спољних послова Вука Јеремића на шта је од свега овога најпоноснији.

- Мислим да на крају ове године сви имамо разлога да будемо задовољни због чињенице да је наша земља после дужег времена повратила самопоуздање у свој међународни наступ. Поново нас у свету препознају и поштују, чак и они који се са нама не слажу. Многи су нас потцењивали и изражавали отворену сумњу у одрживост наших прокламованих циљева, као и у способност да их остваримо. Нису били у праву.

Шта је нови међународни идентитет Србије? Мени изгледа као да Београд више не ради на притисак. Како бисте ви то формулисали?

- Србија је данас кључни фактор стабилности западног Балкана и поуздан међународни партнер свих оних који са њом желе да граде односе на бази узајамног уважавања.

Значи, не радимо на притисак?

- Притисци су саставни део овог посла, али мислим да смо научили како да на њих реагујемо смирено и достојанствено.

Ако је идеална спољна политика да су непријатељи далеко, а пријатељи близу, каква је онда наша спољна политика?

- Ретко вам се у било ком сегменту живота, па и у међународним односима, дешава да сте у идеалној ситуацији или у прилици да вучете идеалне потезе. Али, томе свакако треба тежити.

Зашто нам Хрватска или Словенија не постану пети стуб спољне политике?

- Зато што нам то за остваривање наших спољнополитичких приоритета није неопходно.

Да ли ћемо ми икада моћи, као земље Вишеградске четворке (Пољска, Чешка, Словачка, Мађарска), заједно да кренемо у ЕУ?

- Да није дошло до сукоба током 90-их година у бившој Југославији, верујем да би то било могуће. Овако, идемо једни за другима, али мислим да ће коначан резултат бити исти - сви ћемо се на крају наћи у ЕУ.

Шта је највећи нерешени проблем на Балкану данас? Да ли се у ствари сви плаше Србије као регионалног лидера? Видели смо шта су нам Бугари урадили пред Међународним судом правде.

- Најсложенији проблем је сасвим сигурно будући статус Космета. Србија је природни

лидер региона и могу да разумем да јој неки на томе завиде. Но, показаћемо да је наша предводиачка улога на западном Балкану нешто од чега ће сви имати користи.

Члан наше делегације господин Батаковић рекао је да је Бугарска опет показала да нам је историјски непријатељ број 1. Какав је ваш став о томе?

- Нисам историчар. Али сведочење Бугарске пред Међународним судом правде свакако се не може назвати гестом пријатељства према нашој земљи.

Ко вас је највише шокирао пред судом правде? И позитивно и негативно.

- Јако смо се добро припремили, тако да није било никаквих изненађења. Значајан број земаља у Хагу је у свом наступу снажно подржао Србију. Заиста не би било фер да никога од њих посебно издвајам, подједнако смо им захвални. Потенцијално, најштетнији наступ по наше укупне интересе је сасвим сигурно имала Хрватска.

После свега, какву одлуку очекујете?

- Очекујем да ће одлука бити у складу са међународним правом, тј. блиска изложеним ставовима Србије.

Шта ако изгубимо?

- Нећемо изгубити.

Кад је, уопште, настала та идеја о четири стуба спољне политике? Демократска странка, на пример, није била промотер војне неутралности, која је данас један од стубова спољне политике. Ко је онда дефинисао спољну политику? Коштуница,

Тадић или ви?

- Треба разликовати спољнополитичке циљеве од средстава уз помоћ којих се они остварују. Ми данас водимо избалансирану спољну политику, која има прецизно дефинисане приоритете. То су одбрана територијалне целовитости дипломатским средствима, приступање ЕУ и учвршћивање лидерске улоге у региону. Да бисмо остварили те приоритете, неопходно је ангажовати се са читавим светом, у оквиру којег сматрамо да постоје четири тежишне тачке, или стуба - Брисел, Москва, Пекинг и Вашингтон. Спољну политику Србије формулише државно руководство, у складу са Уставом и законом, а последњу реч увек има председник републике Борис Тадић.

И онда председник Тадић на РТС-у каже да је, у суштини, ово наставак Титове спољне политике. Шта је донела та политика, осим што су за Тита знали црнци у Африци?

- Период СФРЈ је по многим критеријумима представљао златно доба наше дипломатије. Имали смо изузетно значајан углед и утицај у свету. Није било ниједне резолуције у Уједињеним нацијама која је могла бити изгласана без подршке наше земље, с обзиром на то да смо „контролисали“ десетине гласова. Наше дипломате су биле на руководећим местима у међународним мисијама. Били смо истински мост између истока и запада. Велика је штета што смо дозволили да се то наслеђе у великој мери разгради.

Зар Југославија није пре рата имала респектабилну спољну политику. Била је окосница Мале антанте, великог војног савеза с Француском. Имали смо озбиљне дипломатске односе с Немачком, Италијом, Британијом. Зар то нису земље од којих и данас највише зависимо?

- Слажем се. И Краљевина Југославија је имала велики углед, поготово у региону. Али то није упоредиво са улогом коју је у глобалним размерама играла СФРЈ.

И Тито је у једном тренутку тражио кишобран у Бриселу. Зашто није добра идеја да Србија уђе у НАТО?

- Мислим да је могуће остварити све наше безбедносне интересе, пре свега заштиту државних граница и мир и стабилност у региону, и без преузимања међународних обавеза, које проистичу из ступања у чланство било ког војног савеза, укључујући и НАТО.

Какви су наши односи с Немачком, која је највише пара уложила у Србију после 5. октобра?

- Оценио бих их као јако добре, са тенденцијом даљег побољшавања. Успели смо да изолујемо разлику коју имамо по питању будућег статуса Космета на начин који не омета сарадњу по осталим питањима, првенствено у домену економије и ЕУ интеграција.

Ипак, у последњем прогрес рипорту ЕК као негативне ствари помиње заштиту геј-лезбо популације, Закон о информисању, неустављену тржишну економију... Како сте доживели европску критику?

- Сваку добронамерну критику треба доживети на конструктиван начин.

Србија никад у историји није имала чистију проевропску владу. До пред крај године, ипак, највише се причало о Русима и Американцима. Европа је у једном тренутку била у другом плану. Зашто?

- Чланство у ЕУ је централни стратешки приоритет Владе Србије, али не и једини. Ми смо своје циљеве дефинисали на такав начин да нам је неопходно ангажовање са читавим светом.

Зашто сви српски политичари долазе на власт као западњаци и онда за кратко време постају русофили? То буквално почиње од Милошевића, Коштунице, сада и вас бије такав глас као харвардског ђака?

- Односи Србије и Русије трају вековима и карактеришу их узајамно разумевање и подршка. Уверен сам да ће и у будућности свако ко буде имао одговорност да учествује у вођењу ове земље неговати најближе могуће односе са Русијом.

Шта је највећи национални интерес Србије?

- Да сачувамо свој идентитет и обезбедимо услове за достојанствен и просперитетан живот за све наше грађане, али и сународнике који живе ван граница Србије. То ће бити могуће само уколико успоставимо пуно јединство по том питању.

Историчари би рекли да је то у ствари очување Републике Српске, где живи највише Срба. Шта ви кажете?

- Наставићемо одлучно да се залажемо за очување јаке и просперитетне Републике Српске у оквиру територијално целовите БиХ.

Уколико би, ипак, одлука МСП била да је Косово могло да прогласи независност, шта бисте поручили руководству РС, које у том случају најављује референдум?

- Не верујем да ће Међународни суд правде изаћи са мишљењем које дефинише једнострано проглашење сецесије као легитиман начин решавања међународних проблема.

Зашто се Србија стално одриче употребе војске у решавању спорних питања? Која држава још то ради и шта би се, на пример, десило да Хрватска сутра нападне Босну и покуша да је окупира?

- Верујем да је време ратова на овим просторима прошло. Са интеграцијом западног Балкана у ЕУ коначно ће се отклонити опасност од нових сукоба, као што се то догодило и у другим деловима Европе, где су се народи и државе конфронтирали вековима.

Зашто имате проблем с ЛДП-ом? Њихови новинари буквално вас доживљавају као некад Миру Марковић. Је л' то неки лични сукоб с Чедом Јовановићем?

- Немам лични сукоб ни са једним политичарем или новинарем у Србији. Све своје професионалне односе стављам у принципијелну раван. Постоје значајне разлике у ставовима које заступа ЛДП у односу на званичну државну политику коју заступам.

Да ли сте националиста?

- Чињеница да сам добио прилику да својим ангажовањем направим лични допринос у остварењу кључних државних и националних циљева ме чини поносним и јако ме испуњава. Назовите то како хоћете.

Зашто се стално прича да нема пријатељства међу народима, а последних 300 година Русија је на нашој, а Немачка стално на хрватској страни?

- Централни стратешки приоритет за Србију је чланство у ЕУ, али Русија нам је била, јесте и остаће најбољи пријатељ.

Шта мислите о идеји да 2014, на дан Сарајевског атентата, цео западни Балкан уђе у ЕУ? Зар то не би било једно додатно понижење и оптуживање Србије да је одговорна и за Први светски рат?

- Не сматрам то понижењем. Што пре уђемо у ЕУ, то ће бити боље за наше грађане.

Шта су донели Бајденове посете Србији? Причало се о историјској посети... Шта ћемо то за двадесет година да прочитамо у уџбеницима?

- Од изузетно велике важности је то што смо успели да изолујемо значајну разлику по питању будућег статуса Космета и створимо услове за блиску сарадњу по свим осталим питањима. За сваку земљу на свету је битно да има добре односе са Америком.

Милан Ст. Протић је по повратку из САД рекао да су Американци били спремни да промене своју стратешку политику према Балкану и да је Коштуница тада све упрскао. Да ли можемо да постанемо амерички савезник на Балкану?

- Велика прилика је пропуштена 2000. године, када је истовремено дошло до промене владајуће гарнитуре и у Вашингтону и у Београду. Овог тренутка наше односе оптерећује неслагање око статуса Космета.

А откуд прича да сте ви, амерички ђак, антиамерички настројени? Уосталом, уколико само спроводите политику Бориса Тадића, да ли то значи да је Тадић против Америке?

- Нисам настројен ни против кога. Мој задатак је да се залажем за остваривање државних интереса Србије.

А председник?

- Такође.

Какав је био Александар Вучић у САД? Хвалио се како је добро заступао интересе Србије.

- Мислим да би било добро да се око најважнијих државних приоритета успостави јединство власти и опозиције, и да се за њихово остварење заједнички залажемо. Неки

Не треба нам Хрватска

Пише: Вук Јеремић
недеља, 03 јануар 2010 12:00

циљеви су од таквог значаја да се око њих морају превазићи страначке поделе.

После Поноша, можда и Вучићу понудите неки посао?

- Чак и да тако нешто имам у плану, не верујем да би он то прихватио.

Или му, као и Поношу, неко не би дозволио?

- Најбоље би било да то питање упутите Томиславу Николићу.

Да ли нам је Русија савезник?

- Да.

Шта ми имамо од тога?

- Русија нас подржава у свим нашим приоритетима. Њихов став о Космету је од пресудног значаја за будућност наше дипломатске борбе. Русија је, исто тако, један од најзначајнијих економских и трговинских партнера ове земље, а подржавају нас и у нашој намери да постанемо члан Европске уније. Ниједна друга балканска земља се не може похвалити таквим степеном руске подршке и то представља значајну компаративну предност Србије.

Како оцењујете наступ министра Давутоглуа, који је у Сарајеву „подсетио“ да је „Београд у 14. веку био село, а да је у османској држави постао централни европски град“?

- Верујем да министар Давутоглу има најбољу намеру када је реч о ангажовању Турске на Балкану. Његов наступ у Сарајеву није био до краја прецизно пренесен и интерпретиран.

Шта је наша идеја с Турском, која очигледно преко Санџака и БиХ покушава да се наметне као регионални играч на Балкану?

- Сматрамо да је Турска један од наших најважнијих партнера у процесу стабилизације прилика на западном Балкану.

Шта мислите о спољној политици Зорана Ћинђића? Чини се да је он агресивно кренуо на Запад и успостављање регионалне сарадње.

- Зоран Ћинђић је био родоначелник идеје о европској Србији, спровео је прве и најтеже кораке ка остварењу тог историјског циља. Његове храброст и визија су га стајале главе и његову жртву никада не смемо заборавити.

Да ли сте познавали Зорана Ћинђића?

- Да. Провео сам једно лето радећи за њега у кабинету председника Владе.

Ко је бољи? Он или Тадић?

- Председника Тадића далеко боље и дуже познајем. Од свих политичара које сам упознао, према њему гајим највеће поштовање.

Зашто сте Медведева сачекали баштинећи комунистичу прошлост? Је л' то био њихов захтев или је неко овде проценио да нисмо имали срећнијих момената у

историји?

- Какав год имали став о томе шта се догодило након 20. октобра 1944, сам тај датум представља велики тренутак у нашој историји. Мало европских народа може се похвалити тако значајним доприносом остварењу сопствене слободе. Исто тако, непобитна је чињеница да смо свој главни град ослободили проливајући крв на улицама заједно са нашом руском браћом и мислим да је било потпуно логично обележити велики јубилеј ослобођења у присуству руског председника.

Како гледате на комунистички период у Југославији?

- Сваки период у историји, када се рационално сагледа, има простора и за критику и за хвалу.

Да ли сте се вакцинисали против свинског грипа?

- Не, још нисам стигао, али намеравам.

Кога замишљате као доброг министра спољних послова после вас?

- Морам да признам да нисам о томе размишљао, али сигуран сам да има добрих кандидата.

А где видите себе? Као премијера, председника... Шта би вам више лежало?

- Себе у будућности видим пре свега као доброг и посвећеног родитеља и надам се да ће ми се та жеља ускоро остварити.

Не треба нам Хрватска

Пише: Вук Јеремић
недеља, 03 јануар 2010 12:00

Добро, али шта ћете да кажете детету. Тата је...

- Неко ко за тебе живи.